

JVB

JASCINTO VERDAGUER

De Jascinto Verdguer

JESÚS ALS PECADORS

Mirau mon cor de pare amorosíssim
en creu morint d' espines coronat;
no n' hi clavau cap mes al cor dolcíssim
que tant vos ha estimat!

Sota ses ales cors de verge hi nian;
veniuhí al ombra, pecadors, veniu,
los serafins mes rossos que somian
somial ferhi niu.

Llansáu, llansáu lo calzer d' amargura,
que dolça bresca angélica us portí;
sí teniu set d' amor y d' hermosura,
veniú l' aygua es assí.

Tinch per les verges palmes y corones,
pels joves somnis, música y amor,
gloria y recorts pels avis y matrones,
y pels infants dolçor.

Veniú, daré consolació aquí plora,
medicina suau al malaltís,
y al pit de tots abocaré abans d' hora
plahers del paradís.

Mes ¡ay! vos enamoran las floretes
que en calzer enmelat regalan fel,
y ningú assaboreix mes amoretetes
mes dolces que la mel.

Te la nina aymadors, lo lliri abelles,
lo mes petit verger son rossinyol,
¡y jo que lliris faix florir y estrelles,
tinch de plorar tot sol!

Per mes que 'ls brassos nit y día aixample,
ningú ¡ay de mí! ningú s' hi ve á llensar;
per tot se troba 'l coliseu poch ample,
y es ¡ay! desert l' altar.

¡Amors del cel veniu á fermhi festes
que 'ls de la terra ja no son per mí!
¡Tant que 'ls estimo! sols me guarda arestes
mon blat que ab sanch reguí!

Aquesta poesia va ser impresa per primera vegada, en el periódich «Mensagero del Corazón de Jesús» de l'any 1872,

Aqueix amor del mon per qui 'm deixarau
¿vos amaré fins á la creu com jo?
¿pel paradís obrirvos que tancarau,
prenent mort y passió?

¿Que us he fet ab mos ósculs y abressades?
¿en que us he ofesos per dixarme així?
donáume altres assots, altres llansades,
mes no fugiu de mí!

Jo so la via, veritat y vida,
so hermós de cara, humil y dols de cor,
de flors mon jou suau, y enlleugerida
ma càrrega de amor.

A amar y ser amat vinguí á la terra,
fet anyell tendre per poder morí
jo, Deu de les venjances y la guerra,
que trono en Sináí.

Quan baixo en carro flamejant de bromes,
tremola encara 'l firmament de por,
que 'l núvol so dels llamps, mes ¡ay! pels homes
so l' astre de l' amor.

Ja un roch no tinch hont reclinar la testa,
que tot vos ho doní sino la creu;
mon cos per pa, per vi la sanch que 'm resta;
¿que darvos mes?... preneu.

Preneu mon ser y tot, dolça primícia
del esplet que á la gloria us tinch guardat;
¿no tarnareu al cor d' hont son delícia,
fillets que meu deixat?

Si no hi tornau ¿que feré jo?
bocins de mes entranyes, avorrit?
amarvos sempre, amarvos, si podíu
fins á torná á morir!

VERDAGUER

L' assentiment general ha acullit á Verdaguer com el primer poeta, no tan sols de la terra catalana, sino del món sencer. La forsa de sa imaginació portentosa, la potencia de son geni creador, la sublimitat de sa poesia, l' aixecaban capdal, dominador, per demunt dels mes grands dots, de sas virtuts excelsas; de sa humilitat, de sa modestia, de sa resignació, de tot cuant de humá tenia l' home.

Molt jovincel encar, ja somniaba, ja sentía vibrar al endins son ánima de poeta y en la soletat de son poblet *situat entre les dues montanyes capital de nostre terre*, sa fantasia assolía en sa volada la regió de las armonías supremas, de las grands visions... la regió de l' Art; única en que podia dignament completarse son ánima geganta.

Que 'n hi deya de cosas aquell recó de plana dominat pe 'l Pirineu una banda y pe 'l Montseny l' altre. ¡Com s' assadollava la seva ánima; ab lo delicat perfúm de poesia popular qu' enclouhian las cansons y llegendes que sa carinyosa mare li contaba.

Eixas foren sas primeras fonts.

Cuant abandoná sa casa pera comensar sos estudis en lo seminari de Vich, ja en sa imaginació hi duya lo pensament de grands poemas ont ressucitar las glorias olvidadas de sa terra y de son poble. En lo bell mitx de la Naturalesa, robántli quelcóm de sa mateixa grandiositat, se hi había format ja un contemplador, un tradicionalista, un grand cantor de la poesia épica.

Nasqué l' Atlántida, lo poema capdal de la nostra terra. En élla, sas brillants estrofas rublertas d' engunias y dolors, tristesas, llágrimas, dolcesas; en aquells versos vibrants qu' enclouhen lo poder invencible de la inteligencia, l'espírit d' en Verdaguer enlayrantse, evocá en nostres boscos, rius, prats, planas, montanyas, lluytas espantosas d' homes y elements, llegendas trágicas, fillas de la grandesa creadora de sa fantasia. Y l' Atlántida gosá fama universal; lo nom del poeta poch conegut fins alashoras, corragué pe 'l mon ab atmósfera d' admiració; y aureola de gloria y majestat.

Continuador de sas glorias en la poesia épica, fou després el gran

poema Canigó, ont campejan las llegendas, junt ab descripcions maravellosas de nostra terra fetas en versos brillants.

Quina gloria en Verdaguer, si l'estat qu' entussiástich va agafar, no hagués acohartat en molt l'intens esclat de sa imaginació portentosa! Es devingut sacerdot, sos hermosos cántichs glossaren las més genials regions de la poesia mística. Poeta de la Natura y apostol de la Fé, sos versos foren l'esplay de sos pensaments y de sas creencias. Los rius y las montanyas, los pobles y ciutats qu' immortalisava és confonien ab las flors hermosas dels jardins y las planurias, balancejant sas pintadas corolas, embaumant l'ayre ab sos perfúms delicats, que Verdaguer reunia con jardiner entés, formantne rams, ont campejaren los sentiments de son cor y sa tondrívola fantasía.

La poesia fou son grant consól en los días en que crudel Calvari amargá la pau y la ditxa de sa vida. Abatut pels dolors, però resignat per la grandesa de son ánima y la bondat de sos sentiments fou deslashedores lo poeta del martiri. Los darrers llibres «Flors del Calvari» «Santa Eulalia» «Ayres del Montseny» «Flors de Maria», son estoig de bondat, planys de condól pera las miserias humanas, més al mateix temps, himnes de fé, cántichs d'esperansa en altre vida millor, en una, tot amor, tot santetat, puressa; son himnes al cel en perdó dels homes.

En Verdaguer á més de grand poeta per sas concepcions, ho es per son llenguatge. En sos escrits hi campeja un catalá (única llengua en qu' escriguè) net del tot de barbarismes, d'influencias desenterrant de las cróniques antigues mots oblidats; frases de pobles d'assi, d'allá; siguent pot dirse, el primer y mes ferm treballador pera el renaixement de la llengua catalana á la cual daría 'l caràcter que per sa grandesa verament li correspón; el de llengua literaria.

De la vida santa d' Verdaguer, en trascendeix la respianador de la immortalitat. Son cos volá, es cert, més son ánima ha restat y restará sempre entre nosaltres, confortantnos en nostres defalliments, consolántnos si peném y sas obras ubriagant nostres cors ab sa poesia, serán per sempre més fonts de la fé y digne monument de la literatura catalana.

DIEGO JUYOL

Barcelona, Juny de 1902.

De Jascinto Verdaguer

VOLADA DE L' ANIMA

Oh! ¿quan será que pugua
sortir d' eix embolcall que 'm du á la fossa
com de terrosa eruga
la papallona rossa
á un sol que may ab aires s' arrebossa?

Gojosa per volarhi
núvols d' or volador que 'l cor somia
tindrè apunt, y al muntarhi,
la flor de gelosía
s' aclucará en son llit de pedrería.

Y amunt, amunt, de caira
enrera deixaré turons y bromes
y en l' aire y mes en l' aire
del cel en les aromes
podré felis embalsamar mes plomes.

Als raigs del sol que anyorho
veure eixos astres que á sos peus se mouhen;
los plors en que m' esfloro
veuré ab sos plors com plouhen
y en gots d' argent los gessamins los clouhen.

Jo oviraré les fortes
torratxes de Sion enlluhernada,
ja ses daurades portes
veuré que un Angel bada,
mentres les ales plegaré encisada.

Altres de rosses testes
que rabejaren de rius d' or en ones
vindrán á ferme festes,
y á dar-me enhorabones,
joguinejant ab palmes y corones.

L' airosa voladuria
seguiré del Anyell cap al herbatje,
y ab divinal canturia,
sote florir brotatje
al talem entraré de nuviatje.

¿Les flors de l' estelada
quina floira respiran sent tan belles?
¿quina es eixa aucellada
que canta y vola entre ellas.
y quines ses cansons sempre novelles?

Farán vergonya als marbres
de l' uhentor; de perles enjoiantse
plorarán mel los arbres
d' assi y d' allá vinclantse,
y al dolç alé dels Querubins bressantse.

Riudeperas 1866

Que dolca en ses ombretes
será l' aigua claríssima de vida,
de la font d' amoretes!
damunt l' herba florida
¡que dolç lo caure ab fletxa d' or ferida!

¡Que dolç de cara á cara
poder en l' infinit enmirararme!
y en s'on esguart qu' amora
de llum l' espay banyarme,
y en son pit amorós ¡ay! anegarme!

Qui en te l' ánima fora
¿que hi fa en la vall de llágrimes obscura?
pel cor que á Deu adora
es fanch tota hermosura.,
la gloria fum, la terra sepultura.

Oh mort, ¡trigarás gaire
lo paradís ab la fossana á obrirme?
lo celestial floraire
no ve encara á cullirme,
per en sa toia mística encabirme?

¡Ah! muira primarencia
pel vent de 'a tardor desarrelada,
puig flor qu' aquí no 's trenca
¡amay al cel se bada
dels aires de la patria á l' alenada.

Mes ¡ay! sa flor marcida
per pendre lloch en sa guirlande hermosa.
lo mon ha deslluhida
ma túnica de rosa,
y entre la pols perdí la nell d' esposa.

Encara jorns y mesos
tinch de plorar lluny de Sion amada,
per sos jardins suspesos
tot passejant l' ullada
vora el riu babilonich desterrada.

Y fins que 's rompa 'l ferro
que 'm te fermada en l' aborrida arena,
deixarme del desterro
dolcificar la pena
cantant amors al drinch de la cadena.

Aquesta poesia va ser premiada amb accessit á la viola en els Jochs Florals de l' any 1866.

De Jascinto Verdaguer

LO NOY DE LA MARE

Mentres María bressava y vestía
son ros y tendre fillet que no dorm,
perqué no plora ni en terra s' anyora,
dolça l' hi canta, dolceta cansó.
No plores no, Manyaguet de la Mare:
no plores no, que jo canto d' amor.

Reis de Caldea, pastors de Judea
¿que l' hi darém que l' hi sápig a bo?
panses y figues y nous y olives
y una plateta de mel y metó.

¡Cada gronixada 't daré una abressada!
que 'n son de dolços tos llavis en flor!
son una rosa que 'ls meus han desclosa
sols per xuclarne la mel del amor.

Feuli, orenetes, cansons d' amoretetes,
fesli música, gentil rossinyol:
si t' es poch fina ma falda divina,
baixen los Angels, del cel un bressol.

Sien ses ales glasser de tes gales;
sien sos brassos coixins de ton cos,
jo per tos polsos ne tinch de mes dolços,
pere embolcarte les teles del cor.

Sia ta faixa, si el cel no te 'n baixa,
quatre palletes de sech poliol:
quatre palletes tot just floridetes
sols per servirte de faixa y llensol.

Guarníumel, Angels; bressáumel, Arcàngels
d' aire bon aire, tot fentli l' amor,
mística bresca lo cel l' hi servesca
si en llet de Verge no troba dolçor.

Dels reis l' estrella claríssima y bella
n' es baixadeta á posarse en ton front:
quan ells te miran gelosos se 'm giran:
«quina faldada de perles y flors!»

Totes s' enfloren les flors que t' anyoren,
féyeles naixer ton riure tan dolç:
tornen reviuere si 'ls tornes á riure
mes ¡ay! sols beuhen rosada de plors.

Quan se 'n adonen los Angels, entonen
cántichs de festa que 's tornen de dol:
«Ab tu avans d' hora clareja l' aurora,
ab tu avans d' hora s' ha de pondre l' sol»

Mentres María 'l bressava y vestía
veu ses manetes creuades al cor;
prou l' endevina d' amor la juguina,
que fill y mare barrejen sos plors.
No plores, no, Manyaguet de la mare,
que 'n la creu dura morirem tots dos.

Aquesta poesia junt am «La cansó del rossinyol, van ser impreses per primera vegada en forma de Goigs y amb el títol de «Cansons de Nadal», á Vich impremta de Ramón Anglada, en les derrereries del any 1871, vanentse al preu d' un quarto en las iglesies y hermites.

Verdaguer, moralista

Nostre gran poeta, reconegut com á tal per tots los que senten afició per las bones lletres, te al mateix temps, una altre condició ó qüalitat, que sens dubte 's despren de la majoria de sas composicions. No 's te de tenir una inteligencia molt penetrant y observadora pera endevinar á Mossen Cinto, un moralista exemplar y perfecte; així es manifesta potent proclamant per tot arreu la veritat. Ell, mes que ningú, ha tocat els efectes de la falta de moralitat del mon. Sobre sa testa, caygueren sens misericordia los colps de feixuga massa que la immoralitat, representada per la enveja y la poca caritat, descarregaren; arribá á sé motejat y hasta castigat com delinquent vulgar y de mala nissaga; fôu lo blanch en que sos enemichs, tots ells potents, dirigien sas flétjas feridoras; y á pesar de tot,... es carregá de paciència... y esperá... ¿á qui?... á Deu que 's lo seu nort, que d' ell may se 'n apartá. Donchs bé; coneixent quant de dolent integra 'l mon,... casi tots los seus escrits tendéixen á escampar la llevor de la bondat, de la caritat. Sabent compendre tot lo dever del seu ministeri sacerdotal,... com á bon pastor guiá la remada á la verda y flairosa prada de las valls divinas, allí 'ls ensenyá la Créu; son simbol el considera de preuhat valor, y ab aquella forma poética, característica de sa ploma 'ns diu:

- (1) Déu méu, si us tinch á vos ¿que se me 'n dona
de la gloria del mon y sos plahers,
de tot lo que en la terra s' ambiciona,
de tot lo que somriu en l' univers?

De tot lo que floréix sobre la terra
per dar présa á la fôssa devoránt,
de tot palau de fades que s' aterra,
de las grandórs que vénen ó s' en van?

Lo dever del moralista que no es altre que ensenyar á sos semblants lo camí de la veritat y del mal, per ferlo agradós y falguer lo prlmér, y aburrir apartant los del segon; en aquesta tasca,

(1) Dalt de la hermita en els «Ayres del Montseny.

que tants venerables genis hi dedicaren sa intel·lecte y trevalls, aixís mateix nostre poeta, que tendeix sempre á moralisar, guía 'l bé y anatematiza lo mal. ¿Es pot donár aspiració mes gran y elevada?... ¿Es pot veure mes abnegació y desinterés en converti 'l mon, empleánt sa téndra y amorosa parla poética?... Es que Mossén Verdaguer, no sols ho pregona y recomana; fa mes encare; don l' exemple práctic ell mateix; desdénia la materia, el plaer, las riquesas; mort pobra, acullit caritativament per cors nobles, que sens dubte aprengueren las doctrines d' ell mateix.

Nosaltres, coloquém sa persona, 'l costat d' aquells que dintre 'l misticisme brillaren joyosament: Fra Lluís de Granada, y de León, Sta. Teresa, Joán de la Créu, y d' altres, que entre 'ls perfúms de sa poesia, cantáren las glorias y exceléncias de la Créu; no queda pas enrre Mossen Cinto, que invocánt sempre á la caritat, perdona á sos persseguidórs; arriba hasta cert punt al sacrifici; cumpleix fidelment las ensenyansas de Cristo, aquí ell sempre mirava.

Sí; es un gran poeta, un literat eminent. En sos imponderables poemas y demés composicions ja versificadas com en prosa, eixidas de se elevada comprensió y sentiments privilegiat, s' enlayra com ben conegut es. Aquéixa Atlántida y Canigó, son per sí sols, uns monuments mes férms y duradérs que la roca verge en sa pedrera; pro, al costat del gran poeta, devém apreciar sempre al ilustre moralista, al místich per excelencia; que consúm el seu númen escampant per la terra, las máximas d' amor y caritat. Ell acull las rosadas flórs agrestas, porque ab sa fláyra deleytosa, ens assimilém y aspirém aquells principis de vida espritual: rodéija 'l fons de sa composició, ab fresch y melós llenguatge, que fins l' home mes refrectari al espritualisme, es veu impulsat á llegir, y mes encare, saboreijar, sas produccions. Es mostra enérgich y sublim en la Atlántida, falaguer y manyách en las restants obras; pro sempre sa fi es un, la bondát, l' amor...

¡Malaguanyat home, que la mórt ens el hági robat tan prest!

Aquí si que podém repetir, lo quéll esrigué pel ilustre Balmes en motiu de sa mort:

Lo sol, tramonta la serra;
ploréu, campanas de Vich;
¡per Espanya y per Europa,
que négra báixa la nit!

E. DE PONS MATAS.

Barcelona, Juny, 13 de 1902.

De Jascinto Verdaguer

L' ESTRELLA DE MAIG

Ànima pura—que al cel camines
per eixos aspres—camins d' espines.
si no 't vols perdre—prenla per guia;
mira l' Estrella—corra á María.

Si 't veus temptada—si ets perseguida,
ella ab son manto—t' abrigaria
malalta ó pobre—si 'l mon t' oblida,
mira l' Estrella—corre á María.

Jove, que cerques—flors entre espines,
mira á la Gloria—quina altre 'n brilla,
sol de la terra—del cel delicia,
mira l' Estrella—corre á María

Si es mort amarga—l' hermosa vida
sense amoretes—per endolcirla,
del maig la Reina—ja amor convida
mira l' Estrella—corre á María

Si á Deu cercavas—pecador, vina,
lo te en sa falda—que 'l bras l' hi lliga
si 'n vols besades—si 'n vols caricies,
mira l' Estrella—corre á María.

Tota amorosa—sembla que 't diga:
«Si 't falta mare—mare 't seria.
vina á mos brassos—vina al cel, vina»
mira l' Estrella—corre á María.

Pagés que llaures,—si vols cullita,
si pa dels angels—en ta agonia
matins y vespres,—en mort y vida
mira l' Estrella—corra á María.

Espanya, Espanya—del mon regina,
álsat, no dormis—en tas rutines,
al sol de gloria—bella alba 't crida
mira l' Estrella—corra á María.

Mon que rodolas—cap al abisme,
d' ensá que negre—serpent t' hi lliga
¿vols que la xafe—qui l' ha ferida?
mira l' Estrella—corre á María.

Aquesta poesia va ser impresa per primera vegada en *La Renaixensa*, als comensos del any 1872.

LA POESIA Y LA CRITICA

En Verdaguer per la joventut d' are, es un poeta que no ha perdut ni un gra de ser interessant en sa fruite poética, melosa, per sas obertes visions sobrenaturals, halagadora, per elevarse sempre en desitjos d' áliga, y encora que 's creie empedernit reptil d' escata pecadora, es dessola per escalonar las altas regions de la llum, aón la serenitat del viure es gronxa am la mes perfecte contemplació de tots els misteris. Ell creie am l' omnipotencia de las lleis divines, propies de la perfecció y bondat de las ánimes; era místic d' intuició porque tenia en el sentiment totes las grandiositats viscudes, y reflectava totes aquestes grandeses de bondad, misteriosa dels homes que s' han sacrificat per omplir el mon de joies admirables y dels deus que s' han ajupit per veneirles.

Si el misticisme d' En Verdaguer era arcaic, conservant las tradicions y doctrines católiques, no perxó perdíe mique del mes pur perfum de las flors acabadas de cullir degut al esmalt d' imatjes en que ornava ses composicions, revestintles de llum y d' ignocente realitat; axi resultavan cubertes am el mantell de poeta exquisit y de amorosa propietat dels dias del autor. La seva ánima floria y floria lluminosa, embadolida de colors, embriagada de perfums, enlairada d' harmonias y dintre d' aquet embelliment, el poeta produie trasportat per aquestes halusinacions de la materia que son las iluminacions de l' ánima. Per expressar aquets estats fosforescents ansiosos, veiem com el poeta s' ha deixat portar per las expressions comparades, per alegories sonores, per frases simbóliques, que en conjunt se virtualisen am incoherencias que de la realitat material, fan la idealitat fins al grau de lo impossible y En Verdaguer ha passat per totes aquestes inconciencies fentse apreciar un dels escullits pera la immortalitat.

De las obres que tenim pera admirar el poeta, poden apreciarse de dos maneres: las unes son els esplais de son ánime iluminada, quan pretenia donarse goig ell mateix, abstret de tots els aplausos y elogis dels amics y mestres; las altres quan treballave per ferse admirar. Las primeres en concepte de molts, son las millors; las segones son las mes grans; però la grandiositat d' aquestes no arriuan á la intensitat de las primeres, on l' ánima de l' home s' hi reflecte tot bondad y resignació; en aquestes composicions que no han d' envellir mai, sempre s' hi trobará an En Verdaguer tal com ha sigut en el viure en aquesta manció de sofriments y llágrimes; en las altres s' hi endevinará la força d' inteligencia, l' intelecte privilegiat que possehia, y l' amor á las grandeses humanes. El poeta no desdía mai, y devant de las ridiculeses absorbents de la realitat material, se sentia axecar com onada moguda per misteriosa empenta, qu' am la agudesa de son pensament penetrant y am la clarividencia de concepte, embestia de ferm els obstacles que 'l burlaven.

Molts diuhen de L' Atlántida y el Canigó; nostre temps no está per epopeies romántiques y menos encara per la poesia épica, quan

se procura donar forma y vida al sentiment altruista de fer guerra á la guerra: aquestes juguines monarcals de dominar amb el terror y d' imposarse per la força; devant d' aquesta evolució iniciada, la joventut no pot sentir am tota la integritat bella, aquestes obres immortals que están destinades á representar una época en la nostre literatura, però no tote la nostre literatura si es que l' estimém y la volém florent. Deixant aquestes dues obres que fassin via á la eternitat, que no comensarán á ser immortals fins qu' existeixin obres d' oposició, en Verdaguer ens oferix una segona manera de ser, que 'l posa mes aprop de nosaltres y l' enviva en els nostres sentiments els que están destinats á ser els de mes elevada perpetuitat per encarnar l' expressió de home universal; y aquestos sentiments son els qu' ha expressat contemplant la natura: esa viva que 'ns envolta en un inmens misteri de voluntat y admiració. Que 'l seu misticisme l' hagi expressat am propietats dogmátiques de religió decadaent, no per xó dexe de ser sensible en els grans misteris de la natura y no perxó dexe de expresar amorosos sentiments de adoració y afecte; sentiments tan rectes y humans qu' han de ser perdurables y han de viure en totes las etapes de la poesia mística. Dit aixó, no se us fassi extrany que prefereixi per conveniencia y per intensitat belle, els seus Idilis y Cants místics que no las epopeies Glorioses del seu ingeni.

Verdaguer posehia una predisposició pera la poesia vera, que no tots els poetes poden arribar á obtenirle, apesar dels esforços en estudis y en enginys. La clarividencia de son ánim per elevarse sobre la materia y el realisme, no l' hi han sapigut apreciar els nostres crítics, que be podríem dir qu' encara no se n' hi ha fet de crítica en aquesta terra on mes que cap altre s' el podia am mes facilitat comprendre. Pero si algú va intentarle, va ser en plé positivisme, quan la poesia dominava per son materialisme grollé, per son realisme viscut y en aquet cas en Verdaguer era defectuós estant per sobre una cosa y l' altre y ben lluny de fer positivas les sevas idealitats poétiques. Devant d' un sentimentalisme positiviste, el poete resulta incoherent fins á la médula; un exemple, obro al etzar:

Flors sempre renadiuhs, des qu' us flairo,
lo jardí de la terra es sens olor,
des qu' á eixa llum m' enlairo
tot m' es aquí tenebres y foscó.

El poeta es dirigeix á las estrelles, poéticament considerat es admirable, per sa tendresa y exposició; però si materialisém els conceptes, els trobarém faltats de realitat y no admeterém sa verdadera bellesa; per lo que diu el poeta: si son estrelles, no son flors, si son flors, no son llumoses ni regadiuhs, si son estrelles regadiuhs, no son flairosas. Aixís en totes las sevas composicions que jo mes aprecio, perque hi vec la verdadera poesia. Y els crítics que diguin de les incoherencias parlant de poesia, fent el sabi de lo que no senten ni comprenen, ni de distingir la manera interne dels homes.

Juny, 1902.

JOAN UMBERT

De Jascinto Verdaguer

LO ROSER DEL MÀS D'EURES

Pels regadius del meu poble
de rosetes prou n'hi ha,
de roses de sanch y aigua,
també de las de tot l' any:
mes los fadrins de cap d' ala
que saben de florear,
pera flairar á las Eures
ab totes passan de llarch.
Que 'n son tan de bonicoyes
y de flairosetes tant,
que pere ferles l' aleta,
are que ve 'l mes de maig
vull dir á las papallones
si 'm volen en sos esbarts:
y us dich que no 'm recaria,
si 'ls queya á l' ull, ferme sanch
entre els arsos que ¡pobretes!
no les dexan llambregar,
Mes pera mi l' roser d' Eures
no crech que floreixi may!
Quatre n' hi treuhen poncella,
vejam qui se 'n gaudirà;
la xica passa dels quince,
y als vint no arriba la gran;
y les duas mitjanseres
que son apunta de fals:
y com que son totes quatre
del mateix esbarzerar,
son de la matexa pasta,
totes un si fá ó no fá.
L' una per tendror de galtes,
l' altre per l' ullet mes blau,
totes son per fer denteta,
totes per enamorar
als fadrins que se les jugan
á estirà cabells temps ha.
Si el gran Turch de Moreria
les donassen á triar,
per no dexar triaduras
ho y sencer pendria el ram.

* * *

Som al dissapte de Pascua,
Deu nos dó bon sendemá;

encara el sol no dexanda,
que ja trastejen pel mas,
tot trenantse 'ls cabells rossos
que arrossegan per allá,
tot trenantse 'ls cabells rossos
tot rentantse cara y mans;
que á roses veres y lliris,
mes que mes en fer l' esclat,
se 'l posen de mel y sucre
les rosedetes de maig,
Mentre 's clenxen y 's pentinan,
aguaiten freixeda avall
per entre els violers dobles
que 'n raman lo finestral,
de sos botonets mes tendres
trahent xamosos lo blanch.
Y les grans fent la rialla,
les xiques saltironant,
l' une y l' altre á cau d' orella
se parlan de baix en baix.
¿Que hi ha que 'n fan tanta festa?
¿que hi ha que 'ls agrada tant?
son los fadrins camillaires,
que xano xano hi pujám,
de gairell la barretina,
lo corbatí tremolant,
á l' armilla un ram de menta
cullida per bona ma,
per la ma de na Roseta;
a 'm coneix sols de flairar.
Lo cistell vehen nosaltres
si es poch ni gaire enramat,
que s' han desvetllat guarnintlo
donzelles de catorze anys;
mes que vimets, hi ha randes,
mes que randetes plomalls,
cade plomall una cinta,
cada cinte un enfilay
de pedres fines d' aquelles
que á ca l' argenter hi ha,
ab uns serrells d' or que 'n penjen,
que son per enllubernar.
Las nines que la guarniren

be 'n son de rosses si may,
 que á Barcelona sos bucles
 per or podrián passar;
 donchs los cabells de sos bucles
 perdrien al seu costat.
 Y n' hi tremolan de llassos,
 de llassos verts y de blaus;
 n' hi aguayten de rams de monja,
 ni penjen de tafetants,
 que á la claror uns per altres
 no poden treurer lo cap;
 y de belluguets y borles,
 de borletes y de rams
 de flors y de sajulida
 may n' haviem vistos tants,
 y avans que 'n tornem á veurer
 han de venir anys y panys.
 Ja som del mas á l' envista
 ja á les serments del devant,
 de les sarments cap á l' era,
 de l' era cap al portal,
 y allí fent una rodona
 axi 'ns posem á cantar,
 tot donanthi 'l punt la música:
*Camiller qui va devant
 dona tres truchs á la porta
 que baixin á obrir si 'ls plau.*
 Molt be van los camillaires,
 les corrandes altre tant;
 mentre 's canten les corrandes,
 cistellaire hi ha pujat
 á presentar la cistella
 y á convidarles com cal
 al sarau de camillaires,
 que hi surt la flor del voltant.
 Les quatre nines son llestes
 devallen fins al replá;
 un serrell pren la petita
 y un floch la que no ho es tant,
 una flor d' argent la tersa,
 l' altre una flor que mes val,
 pus si no es d' argent com l' altre,
 ja 'n te 'ls dits qui feta l' ha;
 y tretze aus quiscuná hi dexa
 blanquinosets com ses mans,
 si no la mes gran de totes
 que dotze ni ha dexta,
 y encare al deixarni dotze
 sembla que li ve á remar.
 Si es d' orgull ó gelosia
 anauho á endevinar,

mes d' havernos donat *morso*
 ella s' en penedirá.

Sant diumenja de Pasquetes
 á la plassa hi ha sarau;
 sembla un plantoret de palmes
 per al diumenja de Rams.
 Minyons hi quin pich de música!
 ¡quina frescor d' ensiam!
 ¡quins aires de perdiueta!
 quins cossets de lliri blanch!
 Estich cert que mes de quatre
 se 'n podrián engrapar.
 Tot fent brasset se n' hi baixen
 les quatre polles del mas,
 totes ab cara de Pascua
 la de rioler esguart,
 devental curt á la moda,
 faldilleta arrossegant,
 y els cabells al estil d' ara
 aquí al front estarrofats,
 en son bres de pedrería
 fent lo sol enlluhernar.
 Dels adressos qu' elles duhen
 se 'n podrie fer un maig,
 un maig d' aquells que l' esglesia
 llambregan pel dijous Sant.
 En lo jardí de sa cara
 s' hi podria fer un ram
 tot de llasamins y roses
 y maduixetes d' aubach,
 que pels frescals de sos llavis
 guaiten qui les cullirá.
 En los ullets de sa cara
 s' hi enmiralla el cel blau;
 no es molt que d' enmirallarshi
 un hom no se 'n cansa may
 ¡Oyda! tant bon pun arriban
 les petitones al ball
 los del poble les enrotllen
 fentles lo com ve y com va.
 Si sortissin tres guatletes
 del paradís terrenal,
 si al mon tres estels caiguessen,
 no s' enrotllarien tant,
 ha de guaitarsho soleta
 la triste de la mes gran.
 Aguaite com girovoltan,
 com fant esclafits y sals
 y com en les reposades
 riuhen ab l' enamorat,

ab qui es veuhen cara á cara
 y ab qui s' encaixen ma ab ma,
 y ella la tan boniqueta,
 que se 'l solia triar,
 avui espera que espera,
 aguaita qu' aguaiterás,
 no te un fadrí que l' hi diga,
 festa en sa ni festa enllá,
 y ja el flobiol espigna
 y espigna per puns mes alts

y el tanborí mes depresa
 va fent lo *tam pa tan tam*.
 Quan se recorda del *morso*
 se 'n pose á llagrimejar;
 lo major dels camillaires
 tot manyagoy se 'n hi va.
 No plores l' hi diu, Guideta,
 si no m' hi faras posar
 y are anem á trencar dansa
 que 'l teu mal ja vorirá.

Aquest romans va resultar ser d'un «Fadrí de Montanya» al ser premiat als Jochs florals de l'any 1866 ab accéssit á la flor natural.

LA CANSÓ DEL ROSSINYOL

Allí á l' Establia
 devora el portal
 rossinyol hi canta
 la nit de Nadal:

Flor de lliri, lliri
Flor de lliri blanch.

—Per que cantes ara
 si plora l' infant?
 —Si canto y refilo
 per aconhortal.
 —Refiles y bresses
 ¿de qué está plorant?
 —Lo mon que tan aima
 l' ha anat oblidant;
 los tres reis son fora

los pastors s' en van,
 si pastors lo deixen
 anyells ¿qué farán?
 Aucellets de Gloria
 volen adorál
 que 'ls homes y sospira
 la nit de Nadal.

Allí á l' Establia
 devora 'l portal,
 Rossinyols hi canten
 si plora un infant;
 tan plora y sospira
 que s' hi van posant.
Flor de lliri, lliri
Flor de lliri blanch.

Veigis la nota al peu de la poesia *El Noy de la Mare*.

EN LA MORT DEL GRAN POETA

MOSSÉN JASCINTO VERDAQUER

Al Cel tot son canturies;
Aquí baix á la terra tot son plors,
Y brandan las campanas ab sons tristos
Y tota la Natura está de dol.

El Cel obra sas portas; tot son festas,
Tot es perfúm de flors;
Els angels van á rebre, á voladuries,
Un dels més grans cantors
Qu' ha tingut sa Regina y sobirana;
El qu' ha cantat més tendre son amor.

De son jardí, ab las flors més bonicoyes
Un ramell n' ha guarnit lo més hermós,
Flors de Maria son sa rica ofrena,
Y vol serne ell mateix lo portador.
Per xó s' ha despedit de tots nosaltres
Y vers al Cel ha dirigit son vol.

El jardí celestial té un nou cantayre,
Mes nosaltres quedém sens trovador!

Per xó l' hem despedit ab greu recansa
Y plora Catalunya sens consol,
Qu' ha perdut de sos fills, qui més l' aymava,
Puig va darli á bocins tot lo seu cor.
¿Qui cantarà tas glorias, Patria mia?
¿Qui polsarà com éll sa lira d' or?
¿Qui poemas gegantins darà á ta parla
Com *L' Atlantida* grans y *Canigó*?

¡Descansa en pau! S' han acabat tas penes;
El calzer ja has begut de ta passió.

Molt gran fou ton martiri,
Molt gloriosa per xó ha sigut ta mort.

Avuy tos enemichs confosos callan
Vensuts per lo sublim de ton amor.
¿Qui, si no té per cor un tros de roca,
Resisteix l' atractiu encisador
De las *Flors del Calvari* que brotaren
De las sagnants feridas de son cor?

¡Cada espina traidora que 'l punxava,
Convertia en floreta pel traidor!

¡Cada pedra qu' imbécils l' hi tiravan,
'S tornava en sas mans una altre flor!

Aixis rebia á qui l' apedregava
Fentli veure lo calzer del dolor:

..... «Deu vos ho pach,
«Mes ja qu' així 'm feu gala,
«tirau més pedras, tirau;
«traumen de pedras finas,
«de perlas y diamants:
«De lliris, clavells y roses
«encara 'n caben al ram
«que de nostre amor espera
«Jesucrist crucificat.»

¡Ab aquesta mel dolça regalava
A qui del fel l' hi daba l' amargor...!

¡Si dels homes com ell ne diuen boijos,
 Jo vos juro que voldria serne boig!
 Mes ja llure n' estas d' eixas miserias.
 Mistich pöeta, geni portentós!
 Per fi n' haurás trobat estada digne
 De la Inmortalitat en la mansió;
 Puig las ánimas grans no hi poden viure,
 Son exóticas sempre en aquest món!
 ¡Descansa en pau! ¡De tots en la memoria,
 Viurá sempre sagrat, lo teu recort!

PERE RIBA FERRER

MIRANT L' ENTERRO

Cami de l' Eternitat
 duhen, boy embaumant l' ayre
 de respecte y santitat,
 el cos del mistich cantayre.

Escrigué ab sang de son cor
 las creacions mes divinas.
 Cada poesia una flor
 totas las flors sense espinas.

No serán els serafins
 més bells al Cel, que'ls que admiro
 llegint sos cants, ni més fins
 hi ha perfums que 'ls que hi aspiro.

Gegant en sas concepcions
 son sos vorsos maravellas;
 tenen las sevas cansóns
 l' atractiu de las estrellas.

Las perlas, del fons del mar
 s' han de treure, el fons las cria,
 mes ell, sense al fons baixar
 una nos ne doná un día.

Una admiració del mon
 de bellesa perdurable,
 que es de poesia una font
 cristallina inestroncable.

Y no podém admirá,
 sent dels génis un adleta,
 més al poeta que al cristiá
 ni al cristiá més que al poeta.

Que en sa vida vegué fel
 com Christ, seré, sens desvari,
 y com Ell, mort, aná al Cel
 després de pujá un Calvari.

Y si Christ, de sang humit
 sentí 'l front per las espinas.
 ¡Ay qu' ell també sentí al pit
 dolorosas punxas finas.

Pero triunfá; y fou consol
 per nostra ànima ferida
 veurer un acte de dol
 colossal, inmens, sens mida.

Pensaments d' ira s' ha endut
 el vent, contemplant la pena
 que sent una multitud
 de sos errors fent esmena.

¡Barcelona del meu cor!...
 Mostrant tanta melangia
 nos has endolsit el plor
 que tanta amargor tenia!

A. DEU

ARS

Redaccio y Administracio: Aribau, 29, baixos, interior

Cota la Correspondencia al Director

Imprenta de J. Collazos, S. en C.—Plaza de la Igualdad, 3.